

Huldebetoon ter nagedachtenis van de heer Wilfried Martens, minister van Staat

De voorzitter (*voor de staande vergadering*): Op 9 oktober jongstleden overleed in Lokeren, op 77-jarige leeftijd, minister van Staat Wilfried Martens, erelid van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Wilfried Martens werd geboren op 19 april 1936 in een landbouwersgezin in Sleidinge, een toen nog grotendeels agrarische gemeente ten noorden van Gent. Zijn moeder werd al vroeg weduwe en moest knokken om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Het zou de jonge Martens voor de rest van zijn leven tekenen.

In de Grieks-Latijnse afdeling van het Sint-Vincentiuscollege in Eeklo ontpopte hij zich tot een briljante leerling. Hij was er lid van de collegeafdeling van de Katholieke Studentenactie, waar zelfopoffering en dienstbaarheid hoog in het vaandel stonden. Daarna studeerde Martens aan de Leuvense universiteit rechten, notariaat en thomistische wijsbegeerte. Ook in Leuven was hij zeer actief in de studentenbeweging: in het academiejaar 1958-1959 was hij er voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Studenten, in 1959-1960 voorzitter van het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond.

Na zijn studies schreef Wilfried Martens zich in aan de balie van Gent. De jonge advocaat zette tussen 1960 en 1964 zijn maatschappelijk engagement verder via de Vlaamse Volksbeweging. Al vlug stapte hij echter voltijds in de politiek, zoals zijn retoricaleraar aan het Eeklose college het hem enkele jaren voordien opgedragen had. Van januari 1967 tot januari 1971 was hij voorzitter van de CVP-Jongeren. Na zijn aanstelling tot voorzitter van de CVP, in maart 1972, geraakte zijn politieke loopbaan in een stroomversnelling: in maart 1974 werd hij voor het arrondissement Gent-Eeklo lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Slechts vijf jaar later, begin april 1979, werd hij eerste minister, een functie die hij – op een korte onderbreking tussen april en december 1981 na – tot begin maart 1992 zou uitoefenen.

Martens' opdracht als premier beloofde loodzwaar te worden. Op institutioneel gebied waren, na de grondwetsherziening van 1970, die de cultuurgemeenschappen had ingesteld, verdere hervormingen nodig. De onderhandelingen rond de instelling van de gewesten vlotten allesbehalve, en hadden in oktober 1978 al tot de val van de regering-Tindemans II geleid. Op sociaal-economisch gebied telde ons land als gevolg van de in 1973 uitgebroken oliecrisis bijna een half miljoen werklozen en kampte het met een onhoudbaar geworden begrotingstekort. Gewapend met zijn groot synthetiseringsvermogen, zijn bijna eindeloos geduld en zijn legendarische compromisbereidheid, slaagde Wilfried Martens erin op beide domeinen grote vooruitgang te boeken.

In augustus 1980 werd de tweede staatshervorming goedgekeurd, waardoor de Vlaamse en de Franse Gemeenschap en het Vlaamse en het Waals Gewest rechtspersoonlijkheid kregen. Met de derde staatshervorming, in 1988-1989, werd het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ingericht en kregen de Gemeenschappen meer bevoegdheden.

Het sociaal-economische herstelbeleid dat tussen 1981 en 1985 gevoerd werd, omvatte een aantal ingrepen die grote politieke moed vergden, zoals de devaluatie van de Belgische frank in februari 1982 en de loonmatigingsmaatregelen. Vanaf het einde van de jaren 1980 werd ook werk gemaakt van de daling van het begrotingstekort en van de overheidsschuld.

Dames en heren, beste collega's, tijdens zijn periode als eerste minister bleef Wilfried Martens niet gespaard van tegenspoed, zowel op het persoonlijke vlak – in 1983 moest hij een zware hartoperatie ondergaan – als op het familiale vlak – zijn zoon was het slachtoffer van een verkeersongeluk. Dramatische episodes waren ook de aanslagen van de CCC, de roofovervallen van de Bende van Nijvel, het Heizeldrama en de moord op André Cools. Door zijn gedrevenheid en zijn verantwoordelijkheidsgevoel hield hij zich telkens staande, ook in 1992, toen hij, in de nasleep van de parlementsverkiezingen van september 1991, abrupt van de Belgische politieke voorgrond verdween.

In juli 1994 verliet Wilfried Martens de Senaat om lid te worden van het Europees Parlement. Vijf jaar lang was hij er bijzonder actief als voorzitter van de fractie van de Europese Volkspartij en als lid van de commissie Institutionele Zaken en van de commissie Ontwikkeling en Samenwerking. Ondertussen bouwde hij de Europese Volkspartij, waarvan hij sinds 1990 voorzitter was, uit tot de grootste fractie in het Europees Parlement. Tot zijn laatste levensdagen bleef hij onverminderd ijveren voor een sterk en solidair Europa.

Dames en heren, beste collega's, het is niet altijd gemakkelijk een persoon in slechts enkele karaktertrekken te vatten. Met Wilfried Martens is het dat wél: engagement en plichtsbesef kenschetsten hem volledig. Engagement voor zijn partij, voor zijn volk, voor zijn land, voor Europa. Plichtsbesef ten opzichte van die engagementen. Zoals zijn dochter Anne het treffend verwoordde: "Mijn vader was een echte christen-democraat, zoals het moet. Hij had een oprechte overtuiging in hart en nieren en hij heeft daar ook naar geleefd en gehandeld. Nooit handelde hij uit eigenbelang, en aan geld dacht hij nooit, soms zelfs op het absurde af. Plichtsbesef, dat is het woord dat hem het meest typeert. Politiek was een roeping voor hem."

Namens de Kamer heb ik zijn echtgenote, onze oud-collega en minister van Staat Miet Smet, en de familie mijn oprechte deelneming betuigd.

Eerste minister **Elio Di Rupo**: Met Wilfried Martens is een groot figuur uit ons politiek leven heengegaan.

Zijn heengaan is zowel voor ons land als voor Europa een verlies.

Wilfried Martens heeft zijn stempel gedrukt op een tijdperk. Zo heeft hij in de jaren 80 als eerste minister de hoogste verantwoordelijkheid van ons land op zich genomen. Daarbij heeft hij altijd in het algemeen belang gehandeld, in een zeer moeilijke economische en communautaire context. Met veel geduld en luisterbereidheid heeft hij ons land door zware beproevingen geleid en België opnieuw op de weg naar welvaart gezet.

Wilfried Martens was ook een van de grote architecten van het federalisme. Hij heeft de deelstaten steeds belangrijkere bevoegdheden verleend en hun ontwikkeling in de hand gewerkt. Hij was tegelijk een overtuigd regionalist en een staatsman die zeer gehecht was aan de eenheid van ons land.

Later, als Europees parlements lid en als voorzitter van de EVP, heeft Wilfried Martens dezelfde weg voortgezet. Ook daar heeft hij sterk bijgedragen aan het ontstaan van een Europees federalisme. Dankzij staatsmannen als hij heeft Europa zich kunnen ontwikkelen en werden de lidstaten dichter bij elkaar gebracht.

Waarde collega's, op persoonlijke titel zal ik nooit vergeten hoe Wilfried Martens ons discreet geholpen heeft tijdens de onderhandelingen met het oog op de vorming van de huidige regering.

Ons land verkeerde in een crisis, en de heer Martens heeft niet geaarzeld om het land te dienen. Ik heb zijn dossierkennis en beleidsvisie toen ten zeerste geapprecieerd. Tot op het laatst heeft hij zich volledig ten dienste van ons land gesteld.

Ik wil hulde brengen aan Wilfried Martens. In naam van de regering betuig ik mijn medeleven aan zijn echtgenote Miet Smet en aan zijn familie.

De staande Kamer neemt een minuut stilte in acht.

